

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาจำเป็นต้องอย่างยิ่ง ที่จะต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญ ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนา "คน" ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในทุกระบบของสังคม วิทยุ สาทร ก็ได้ชี้ให้เห็นว่า "ปัจจุบันนี้การศึกษาเป็นหัวเรงที่สำคัญที่สุด ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการในสิ่งต่าง ๆ ในสังคม พัฒนาการที่เด่นที่สุด อันเป็นผลของการศึกษาในปัจจุบัน คือ เศรษฐกิจและการเมือง"¹ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น สุระ สนิทธานนท์ ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า

...ระบบขอเศรษฐกิจจะเจริญก้าวหน้าได้เพียงไหน ขึ้นอยู่กับ "คุณภาพ" ของคนที่มีส่วนรวมในระบบเศรษฐกิจนั้น ๆ "คุณภาพ" ที่กล่าวถึงนี้ ได้แก่ สติปัญญาของคนในการริเริ่มสร้างสรรค ความสามารถในการผลิตหรือประกอบอาชีพ ความขยันหมั่นเพียร ความรู้จักประหยัดคอกออม , ความซอสัตยตลอดจนความรู้สึกรับผิดชอบตอกิจการงานตอสังคม ฯลฯ เฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เศรษฐกิจขยายรีบเร่ง เพื่อให้ทันกับการเติบโตของสังคม และความตองการในดานอุปโภคบริโภคที่ทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น ประเทศไทย ความรู้ความเข้าใจของคน , เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมของตน เป็นคุณภาพที่สำคัญและจำเป็นยิ่งประการหนึ่ง

¹ วิทยุ สาทร, หลักการศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุภา, 2521),

เพื่อคุณจะได้ปฏิบัติตนตลอดจนดำเนินกิจการภารกิจส่วนของคุณให้สอดคล้อง และซึ่งเป็นการส่งเสริมการเติบโตของระบบเศรษฐกิจไทย ทั้งหมคนิยมขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาอบรม ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมเป็นสำคัญ¹

ดังนั้นในการจัดการศึกษาหรือการกำหนดนโยบายทางการศึกษาจึงสมควรที่จะต้องมีการวางแผนงานที่แน่นอนไว้ โดยมีการกำหนดเป้าหมายของผลผลิตทางการศึกษาที่จะบังเกิดขึ้นจากการดำเนินงานหรือการบริหารงานการศึกษาดำเนินนโยบายที่ได้วางไว้ด้วย โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่จะต้องมีการประเมินอยู่เสมอเกี่ยวกับเรื่องนี้ จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช ได้ให้ความเห็นว่า

คุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งในการวางแผนงานและดำเนินงานการศึกษา จะเห็นได้ว่าการปรับปรุงงานการศึกษาไม่ว่าเป็นของโครงสร้างระบบบริหาร หลักสูตร หรือกระบวนการเรียนรู้นั้น เหตุผลประการหนึ่ง ที่ได้รับการกล่าวถึงเสมอคือ เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น...²

สำหรับการจัดการศึกษาของประเทศไทย ถือว่า หลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญ เพราะหลักสูตร คือ โครงการเตรียมนักเรียนหรือเยาวชนของชาติให้เป็นสมาชิกที่มี

¹สุระ สนิทธานนท์, "ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรด้านเศรษฐศาสตร์ เพื่อผลทางพัฒนาเศรษฐกิจ," ประมวลบทบรรยายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2519), หน้า 216.

²จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช, "ความสูญเสียทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา," ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา (กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 1.

ประสิทธิภาพของสังคม¹ ดังนั้น ในการปรับปรุงระบบการศึกษา จูเลียส ไนเยเร จึงได้เสนอแนวคิดที่ว่า สิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงคือ หลักสูตร เพราะถือว่าหลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา เปรียบเสมือนเป็นเข็มทิศชี้ทางการศึกษา และเป็นเครื่องมือที่จะแปลปรัชญาการศึกษาออกเป็นการปฏิบัติ² ส่วนกระบวนการที่จะทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติขึ้นมาั้น สุมิตร คุณานุกร เรียกว่า การนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งรวมถึงกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง แต่กิจกรรมที่สำคัญที่สุด คือ "การสอน" หรืออาจกล่าวได้ว่า การสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการสอนของครูเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่หลักสูตรต้องฟังการสอน การสอนก็ต้องฟังหลักสูตรเช่นกัน เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรแล้ว การสอนก็ไม่สามารถจะดำเนินไป อย่างมีระบบระเบียบและถูกต้องทางหลักสูตรและการสอนจึงเป็นสิ่งที่คู่กัน³

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2523 เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมไทย สภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง และเป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่ได้ระบุแนวนโยบายของรัฐ (หมวด 2) ไว้ชัดเจนดังนี้

ข้อ 13 รัฐพึงจัดให้สาระและกระบวนการเรียนรู้ครบถ้วน และกลมกลืนกัน ระหว่างความเจริญงอกงามทางคุณธรรม จริยธรรมและปัญญากับความเจริญทางวัตถุ และระหว่างความเจริญงอกงามทางร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้เพื่อการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา...

¹ ภิญโญ สาร, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 265.

² จูเลียส ไนเยเร, "การศึกษาเพื่อความอยู่รอดของชาติ" การศึกษาเพื่อมวลชน (กรุงเทพฯ : เจริญวิทยการพิมพ์, 2517), หน้า 19.

³ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2523), หน้า 9.

ข้อ 17 รัฐพึงจัดและส่งเสริมการมัธยมศึกษา เพื่อประกันความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับนี้ของพลเมือง โดยจัดให้สอดคล้องและสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน

ข้อ 20 รัฐพึงสนับสนุนการอาชีวศึกษาอย่างกว้างขวาง และให้สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในรูปแบบที่จัดให้ผสมผสานเข้าในการศึกษาทุกระดับและที่จัดเป็นเอกเทศตามความจำเป็น ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นความรู้ ความสามารถ ความเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการเกษตรเป็นสำคัญ

ข้อ 23 รัฐพึงระดมเลือกสรรทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากรัฐ ท้องถิ่น เอกชน และผู้รับการศึกษา มาใช้ในการจัดการศึกษา หาวิธีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยคำนึงถึงความเสมอภาคระหว่างท้องถิ่น และสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด..."

นอกจากนี้ ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ยังได้ระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไว้อย่างเด่นชัดในหมวด 3 ระบบการศึกษา ว่า (32) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม การศึกษาระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาตอนละประมาณ 3 ปี ในตอนต้นถึงให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการและวิชาชีพ ตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายพึงให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป¹

¹สวัสดิ์ สุวรรณอักษร และคณะ, "แนวทางหลักสูตรใหม่กับความคับข้องใจของโรงเรียน บทวิเคราะห์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา," (ศูนย์พัฒนาหลักสูตรและศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ, น.ป.ป.), หน้า 4-5. (อัครสำเนา).

จุดเด่นที่สำคัญของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 คือ เป็นหลักสูตรที่จบในตัวเอง มุ่งเน้นการเรียนรู้กลุ่มวิชาที่ผู้เรียนประสงค์จะใช้ประโยชน์ ในการประกอบอาชีพโดยตรง นอกจากนั้นยังเป็นพื้นฐานสำหรับการหาความรู้เพิ่มเติม และการศึกษา ต่อในระดับสูงขึ้นอีกด้วย ดังนั้นในโครงสร้างของหลักสูตรฉบับนี้ จึงกำหนดให้ผู้เรียนทุกคน ต้องเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพเป็นวิชาบังคับ นักเรียนทุกคนจะต้องเลือกเรียนสาขาใด สาขาหนึ่ง 12 หน่วยการเรียนรู้ จากวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ 6 สาขาวิชาที่หลักสูตรกำหนด ให้ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการของวิชาอาชีพที่จะนำไปปรับปรุง การดำรงชีวิต หรือเพื่อเป็นพื้นฐานในการเลือกเรียนวิชาชีفسาขานั้น ๆ จากหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) พ.ศ. 2524

ในปีการศึกษา 2524 นี้ เป็นปีแรกที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้ถูกนำไปใช้ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ต่อเนื่อง กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และควบคู่ไปกับการใช้หลักสูตรประโยค มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 คงจะเรียกได้ว่าเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ในขณะ ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนมากยังอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อม โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน วิชาอาชีพ เพราะจากการประเมินผล วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายและวงเงินในแผน พัฒนาการศึกษาระดับชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) พบว่า "ปัญหาระดับมัธยมศึกษาสาย สามัญที่เด่นชัดประการหนึ่งคือ การสอนวิชาอาชีพยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พ.ศ. 2521 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เพราะขาดครูวิชาอาชีพ วัสดุครุภัณฑ์ การฝึกงานไม่เพียงพอ การนิเทศและการแนะแนวทำได้ไม่เต็มที่¹ นอกจากนี้ ภัยไข้เจ็บ สาธาร

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2524), หน้า 74.

ยังได้ให้ข้อสังเกตว่า "การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพมากนักในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนมาก เพราะขาดครูและขาดอุปกรณ์ ทำให้เด็กเรียนต้องเรียนในสิ่งที่ไม่ตรงกับความสนใจ และความถนัดยึดคัดอวัตุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตร ทำให้ผู้ปกครองมองแผนและหลักสูตรในทางที่ไม่ดี ส่วนหลักสูตรวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็เช่นเดียวกัน ที่มี 6 หมวด คือ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และศิลปกรรม ยังต้องการครูและอุปกรณ์ตลอดจนห้องฝึกอาชีพ และพื้นที่ทดลองที่อยู่ใกล้โรงเรียนอีกมาก และที่สำคัญก็คือ เวลาที่กำหนดไว้มากสำหรับวิชาการทั่วไป ทำให้ไม่มีเวลาฝึกวิชาชีพเพียงพอ จึงไม่เป็นผลดีเท่าที่ควร น่าจะพิจารณาเรื่อง เวลา สถานที่ และครูตลอดจนอุปกรณ์ให้โรงเรียนมัธยมได้รับการอุดหนุนในทางที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติมากกว่านี้¹ ส่วนในด้านการฝึกอาชีพและการจัดวิชาเลือกเป็นแผนการเรียนต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนให้ไ้มากที่สุดนั้น อุปสรรคของการมัธยมศึกษาอยู่ที่โรงเรียนมีขนาดเล็กเป็นส่วนมาก การลงทุนในครุวิชาชีพ เครื่องมือและอุปกรณ์จำนวนมากโดยมีกลุ่มผู้เรียนเข้าเรียนกลุ่มละไม่กี่คน สิ้นเปลืองอย่างยิ่ง โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่จริงๆ มีน้อย การมีโรงฝึกงาน มีที่ดินเพื่อทดลองอาชีพเกษตรและอื่น ๆ ในแต่ละโรงเรียน สิ้นเปลืองเงินลงทุนสูง ผู้เรียนมีจำนวนน้อยไม่คุ้มกับการลงทุน การอาศัยรัฐวิสาหกิจและวิสาหกิจเอกชนช่วยฝึกงาน ได้รับความร่วมมือน้อย การอาศัยวิทยาลัยอาชีวศึกษาช่วยโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษาทำได้ยาก เพราะวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา การตั้งศูนย์ฝึกอาชีพกลาง เพื่อให้โรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ ใช้ร่วมกัน

¹ ภิญโญ สาคร, "ปัญหาในการบริหารโรงเรียนมัธยมในทรรณะของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย," การลงทุนเพื่อการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2524), หน้า 124-125.

เพื่อให้การเรียนการสอนวิชานี้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 ที่มีเป้าหมายอย่างชัดเจนที่จะปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญโดย "จะดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการฝึกวิชาอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีความสามารถศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้"¹

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอน และปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ซึ่งเป็นวิชาบังคับตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับครูผู้สอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน และปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ในเขตการศึกษา 8
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาอาชีพ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาสามัญ เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน และปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ในเขตการศึกษา 8

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กับ ครูผู้สอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน และปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5....., หน้า 78.

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาสามัญ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน และปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และครูผู้สอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน และปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ เฉพาะกานหลักสูตร การแนะแนว นักเรียน ครูผู้สอน วัสดุสอน และกิจกรรมสื่อการเรียนการสอน สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน และกานการวัดและการประเมินผลเท่านั้น

2. การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 จำนวน 16 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง

3. ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) และครูผู้สอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524 ในเขตการศึกษา 8 ซึ่งได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากร

4. การศึกษาสภาพการเรียนการสอน และปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพในครั้งนี้ ไม่ได้แยกศึกษาวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพเป็นรายสาขาวิชา แต่จะศึกษาและสรุปสภาพการเรียนการสอนและปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพโดยรวม

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ถือว่าเป็นตัวแทนที่ดีเพราะได้มาโดยการสุ่ม ซึ่งทุกคนมีโอกาสได้รับเลือกเท่า ๆ กัน

2. คำขอที่ได้ จากการขอแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ถือว่าเป็นความกึกก้องที่แท้จริง และตรงตามสภาพการเรียนการสอนที่เป็นจริง

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการเรียนการสอน หมายถึง การศึกษาเล่าเรียนวิชาพื้นฐาน วิชาอาชีพของนักเรียน และการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพของครูผู้สอน รวมทั้งวิธีสอนและกิจกรรมและการวัดและการประเมินผล และยังหมายความรวมถึงองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อสภาพการเรียนการสอนของนักเรียนและครูผู้สอน ซึ่งได้แก่ กานหลักสูตร การแนะแนว นักเรียน ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และสถานที่ที่ใชสอนและฝึกงาน

วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ หมายถึง วิชาที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กำหนดให้เป็นวิชาบังคับที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียน 12 หน่วยการเรียน โดยเลือกจากสาขาใดสาขาหนึ่ง ที่โรงเรียนเปิดสอนอยู่ ซึ่งมี 6 สาขาวิชาที่กำหนดให้โรงเรียนเปิดสอนได้ คือช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม อหกรรม พาณิชยกรรม กิลปหัตถกรรม และศิลปกรรม

แผนการเรียน หมายถึง การกำหนดรายวิชาเลือกอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งนักเรียนและโรงเรียนจะพิจารณาร่วมกัน โดยคำนึงว่านักเรียนจะมุ่งไปประกอบอาชีพใด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ละคน จะมีแผนการเรียนของตนเอง บางคนจะมีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาอาชีพและบางคนจะมีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาสามัญ

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม. 4) ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากงานวิจัย

การวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้คือ

1. จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาพื้นฐานวิชา ในการที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนวิชานี้ ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. จะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ในการจัดโครงการเพื่อพัฒนาครู จัดสภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ และสามารถให้การสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนวิชานี้ได้อย่างตรงจุดและเหมาะสม
3. จะเป็นแนวทางสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร ที่จะนำผลการวิจัยไปปรับปรุงหลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพให้สนองความต้องการของผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
4. จะเป็นแนวทางในการวิจัย สำหรับผู้ที่สนใจในเรื่องนี้ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยการศึกษาแบบสำรวจมีวิธีดำเนินการวิจัย โดยสังเขปดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และครูผู้สอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ใ้กลุ่มตัวอย่างประชากรรวมทั้งสิ้น 739 คน จำแนกเป็นครูผู้สอน 119 คน นักเรียนที่มีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาอาชีพ 300 คน และนักเรียนที่มีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาสามัญ 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือ 2 ชนิดคือ แบบสอบถามและแบบสังเกต

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองมี 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน

วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

2. แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อใช้สังเกตสภาพทั่วไปเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ โดยใช้วิธีทางสถิติต่าง ๆ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t - test)

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นของการเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 5 บทดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ขอบกลางเบื้องต้น คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

- บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 เสนอวิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล
- บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

ในส่วนสุดท้ายเป็นบรรณานุกรม และภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย